

Assessment of the entrepreneurial employability of fisheries students and its relationship with syllabus (Case study: Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources)

Leila Talebi^{*1}, Hadise Kashiri², Mohammad Sharif Sharifzadeh³,
Saeid Gorgin⁴, Gholamhossein Abdollahzadeh⁵

1. Corresponding Author, M.Sc. Graduate of Aquatics Production and Exploitation, Faculty of Fisheries and Environmental Sciences, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources, Gorgan, Iran. E-mail: leilatalebi.lt@gmail.com
2. Assistant Prof., Dept. of Aquatics Production and Exploitation, Faculty of Fisheries and Environmental Sciences, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources, Gorgan, Iran. E-mail: hadiskashiri@gmail.com
3. Associate Prof., Dept. of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agricultural Management, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources, Gorgan, Iran. E-mail: sharifsharifzadeh@gmail.com
4. Associate Prof., Dept. of Aquatics Production and Exploitation, Faculty of Fisheries and Environmental Sciences, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources, Gorgan, Iran. E-mail: sgorgin@gmail.com
5. Associate Prof., Dept. of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agricultural Management, Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources, Gorgan, Iran. E-mail: abdollahzade1@gmail.com

Article Info

Article type:
Full Length Research Paper

Article history:
Received: 01.23.2023
Revised: 04.10.2023
Accepted: 04.29.2023

Keywords:
Curriculum quality,
Education,
Employability,
Entrepreneurship,
Fisheries students

ABSTRACT

This research was conducted with the aim of investigating the level of entrepreneurial employment (self-employment) of fisheries students with an emphasis on the quality of the curriculum. The research method is based on a questionnaire survey. The statistical population includes 328 students. In examining the relationship between the evaluation of the quality of the course curriculum and employability using the Pearson correlation test, $r=0.38$ was obtained. In examining the relationship between multiple linear regression and Stepwise method between the evaluation components of the curriculum quality of the field (independent factors) and employability (dependent factor), only the factor of space and educational facilities was isolated as a significant factor in employability ($r^2=0.21$). In the analysis of multiple linear regression relationship and Stepwise method, only two factors of skill certificate and gender were isolated as significant factors in employability ($r=0.13$). In each of the items related to the evaluation of the quality of the curriculum, a significant difference was observed among the three groups of educational levels in terms of responsiveness only in the item of defining educational goals ($P<0.05$). In this item, the doctoral level scored significantly less than the other two groups (average rank of undergraduate: 59.6, master's degree: 55.5, and doctoral degree: 0.41.1). In the evaluation of employability, doctoral degrees were significantly higher than master's degrees ($P<0.05$). (Average rank of bachelor's degree: 5.48, master's degree: 8.41 and doctorate 1.58). The findings showed that based on the average rank obtained for each of the employability items, space and educational facilities, having a skill certificate and gender had the highest priority in employment.

Cite this article: Talebi, Leila, Kashiri, Hadise, Sharifzadeh, Mohammad Sharif, Gorgin, Saeid, Abdollahzadeh, Gholamhossein. 2025. Assessment of the entrepreneurial employability of fisheries students and its relationship with syllabus (Case study: Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources). *Journal of Utilization and Cultivation of Aquatics*, 13 (4), 153-164.

ارزیابی اشتغال‌پذیری کارآفرینانه دانشجویان شیلات و ارتباط آن با کیفیت برنامه درسی (مطالعه موردی: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)

لیلا طالبی^{۱*}، حدیثه کشیری^۲، محمدشریف شریف‌زاده^۳، سعید گرگین^۴، غلامحسین عبدالله‌زاده^۵

۱. نویسنده مسئول، دانش‌آموخته کارشناسی ارشد گروه تولید و بهره‌برداری آبزیان، دانشکده شیلات و محیط زیست، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران. رایانامه: leilatalabi.lt@gmail.com
۲. استادیار گروه تولید و بهره‌برداری آبزیان، دانشکده شیلات و محیط زیست، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران. رایانامه: hadiskashiri@gmail.com
۳. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده مدیریت کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران. رایانامه: sharifsharifzadeh@gmail.com
۴. دانشیار گروه تولید و بهره‌برداری آبزیان، دانشکده شیلات و محیط زیست، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران. رایانامه: sgorgin@gmail.com
۵. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده مدیریت کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران. رایانامه: abdollahzade1@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله کامل علمی- پژوهشی	این پژوهش با هدف بررسی میزان ایجاد اشتغال کارآفرینانه (خود اشتغالی) دانشجویان رشته شیلات با تاکید بر کیفیت برنامه درسی صورت گرفته است. روش تحقیق مبتنی بر پیمایش پرسشنامه‌ای است. جامعه آماری شامل ۳۲۸ نفر از دانشجویان است. در بررسی ارتباط بین ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته و اشتغال‌پذیری با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون، $r=0.38$ به دست آمد. در بررسی رابطه رگرسیونی بین مولفه‌های ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته (عوامل مستقل) و اشتغال‌پذیری (عامل وابسته) تنها عامل فضا و امکانات آموزشی، به‌عنوان عامل معنی‌دار در اشتغال‌پذیری جداسازی گردید ($r^2=0.21$). دو عامل داشتن گواهی مهارت و جنسیت، به‌عنوان عوامل معنی‌دار در اشتغال‌پذیری جداسازی گردید ($r^2=0.13$). در هر یک از آیت‌های مربوط به ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته اختلاف معنی‌داری بین سه گروه مقاطع تحصیلی از نظر پاسخ‌گویی تنها در آیت تعریف اهداف آموزشی مشاهده گردید ($P<0.05$). در ارزیابی اشتغال‌پذیری، مقطع دکتری به‌طور معنی‌داری امتیاز بالاتری نسبت به کارشناسی ارشد دادند ($P<0.05$). میانگین رتبه کارشناسی: $48/5$ - کارشناسی ارشد: $41/8$ و دکتری $58/1$. یافته‌ها نشان داد فضا و امکانات آموزشی، داشتن گواهی مهارت و جنسیت بالاترین اولویت را در اشتغال داشته‌اند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۰۳	
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۱	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۰۹	
واژه‌های کلیدی: اشتغال‌پذیری، آموزش، دانشجویان رشته شیلات، کارآفرینی، کیفیت برنامه درسی	

استاد: طالبی، لیلا، کشیری، حدیثه، شریف‌زاده، محمدشریف، گرگین، سعید، عبدالله‌زاده، غلامحسین (۱۴۰۳). ارزیابی اشتغال‌پذیری کارآفرینانه دانشجویان شیلات و ارتباط آن با کیفیت برنامه درسی (مطالعه موردی: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان). نشریه بهره‌برداری و پرورش آبزیان، ۱۳ (۴)، ۱۶۴-۱۵۳.

DOI: 10.22069/japu.2023.21004.1740

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

مقدمه

لازمه پایداری و استمرار در جهان امروز استفاده از همه امکانات موجود، ظرفیت‌ها و افزایش این ظرفیت‌ها می‌باشد. لازمه انتخاب این مسیر، ایجاد بستری است که امکان پیدایش و نمود مهارت‌ها و افکار مبتکرانه و فعالیت‌های اشتغال‌زا را ایجاد کند. اشتغال تأثیرگذار دانشجویان دانشگاه‌ها جزو مسائل اصلی و مهم در تمام جوامع همچین ایران می‌باشد. گسترش توان ایجاد شغل در دانشجویان می‌تواند کمک قابل‌توجهی به حل این بحران انجام دهد. بنابراین یکی از اصلی‌ترین مشکلات اقتصاد ایران در حال حاضر بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی است (۱).

آموزش و توسعه رابطه‌ای دوطرفه و متقابل دارند. هرچه آموزش گسترده‌تر و عمیق‌تر باشد، روند توسعه سریع‌تر خواهد بود و هر اندازه جامعه‌ای توسعه‌یافته‌تر باشد، نیازش به آموزش و افراد آموزش‌دیده و متخصص بیشتر می‌شود. چگونگی توسعه استعدادها در وجود دانشجویان و نفوذ و تأثیرگذاری آن‌ها در نظام اقتصادی توسط نظریه سرمایه‌انسانی تجزیه و تحلیل شده است. طبق نظریه سرمایه‌انسانی هدف اصلی افراد از تقاضای آموزش دانشگاهی رسیدن به شغل بهتر و درآمد بالاتر در آینده است. از سوی دیگر کارفرمایان انتظار دارند که با استخدام دانش‌آموختگان دانشگاهی فعالیت‌های خود را بهینه‌سازی کنند، تولید را افزایش دهند و سود بالاتری به دست آورند (۲).

آموزش کارآفرینی، علم، ترغیب و توانایی لازم برای شروع و به انجام رساندن جریان یک کسب‌وکار موفق را فراهم می‌کند (۳). اعلام کرده است که این گونه آموزش‌ها می‌تواند انسان‌هایی با مسئولیت بیشتر تربیت کند که به‌طور موفقیت‌آمیزی در مشکلات

پیش‌روی شغل خود، موفق و خطرپذیر هستند. در نتیجه نرخ بیکاری و شکست مشاغل کم‌تر شده است. در ایران، موضوع آموزش و یادگیری کارآفرینی در سال‌های گذشته توسط مؤسسات آموزشی مورد توجه بسیار قرار گرفته است و پژوهش‌ها در مورد مضمون، مؤلفه‌ها ابعاد و نشانه‌های آن در حال رشد است. بیش‌تر پژوهش‌ها به اهمیت آموزش کارآفرینی یا به بررسی تأثیر اثرات و بازتاب آن پرداخته‌اند و مضمون دوره‌های آموزش کارآفرینی کم‌تر مورد توجه پژوهش‌گران قرار گرفته است (۴). نرخ رو به رشد بیکاری در کشور به‌خصوص در بین فارغ‌التحصیلان بخش شیلات بیانگر آن است که احتمالاً آموزش‌های داده شده در مراکز آموزشی با نیازهای حاضر جامعه مطابقت ندارد و یا عدم کارایی آموزه‌ها به این امر منجر می‌شود که دانش‌آموختگان توانایی ایجاد شغل مناسب را نداشته باشند. برطرف کردن این معضل، نیاز به پرورش دادن افراد کارآفرین و مبتکر را بیش‌تر می‌کند. در سال‌های گذشته ترویج خوداشتغالی در تمام برنامه‌های سازمان‌ها به منظور دستیابی به اهداف چشم‌انداز قرار گرفته است (۵).

در یک بررسی کیفیت برنامه درسی در آموزش عالی بین‌المللی در دانشکده پاهاما مورد پژوهش قرار گرفته است و به این نتیجه رسیده‌اند که دانشجویان ارتباط بین برنامه‌ها و جامعه را بسیار پر اهمیت می‌دانند. مهم‌ترین نظر از نگاه مدرسین دانشگاه این بود که در پروسه‌های یادگیری و تعیین نتیجه باید به اختلاف‌های موجود بین هر دانشجو، بهره بردن از منابع مختلف آموزشی و عملی توجه شود (۶).

مراکز آموزشی را می‌توان مهم‌ترین و اثرگذارترین مکان برای ترویج دانش و اصلاح نگرش و مهارت‌ها دانست که نقش مرکزی و اساسی در پروسه توسعه ملی و ایجاد تعادل دارد. یکی از نکاتی که باید به آن دقت شود آموزش مهارت‌های اشتغال‌زایی است (۷).

مواد و روش‌ها

این پژوهش در فاصله سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۰ انجام شده است و از نظر موضوعی به اشتغال‌پذیری کارآفرینانه دانشجویان شیلات و ارتباط آن با کیفیت برنامه درسی در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان پرداخته است. این پژوهش طی دو مرحله عمده شامل مطالعات کتابخانه‌ای (بررسی منابع موجود و گردآوری اطلاعات) و میدانی (طراحی پرسش‌نامه و تکمیل آن توسط جامعه هدف) انجام پذیرفت. از ابزار سنجش و جمع‌آوری اطلاعات که پرسش‌نامه‌ای بود جهت ارزیابی اشتغال‌پذیری کارآفرینانه و نیز پرسش‌نامه مشخصات عمومی دانشجویان بر اساس مدل نظری و مطالعات خارجی صورت گرفته طراحی گردید. جامعه آماری هدف دربرگیرنده دانشجویان مقاطع مختلف گرایش‌های رشته شیلات دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان می‌باشد. همچنین در این پژوهش، شرایط و توانمندی‌های دانشجویان دختر و پسر نیز مورد مقایسه قرار گرفته است. سپس اطلاعات جمع‌آوری شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و گزارش نهائی تدوین شد. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی و از نوع همبستگی و به لحاظ راهبرد اجرا نیز از راهبرد پیمایش پرسش‌نامه‌ای بهره گرفته است. محاسبات آماری این پژوهش، به وسیله نرم‌افزار SPSS انجام گرفته است. به منظور تفسیر نتایج پرسش‌نامه، تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسش‌نامه در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی انجام شده است.

هدف کلی آموزش کارآفرینی، تربیت افرادی خلاق، نوآور و متکی به خود است. این مهارت‌ها باید به شکلی باشند که اعتماد به نفس افراد و توانایی‌های لازم برای کارآفرین شدن را در آن‌ها تقویت کند. در نتیجه اگر به دانشجویان در زمان تحصیل آموزش‌های کارآفرینی منتقل شود می‌توان انتظار داشت که هر دانشجویی در زمان یا اتمام تحصیل با خلاقیت و نوآوری، ارزش جدیدی را در جامعه خلق می‌کند که نمونه بارز آن در شکل شغل بروز پیدا می‌کند.

یکی از راه‌های مرمت اقتصادی و توسعه اجتماعی کشورها، مشارکت زنان و نقش آن‌ها در بخش‌های اقتصادی است. و کارآفرینی به عنوان مؤثرترین عامل در نشان دادن توانایی‌های زنان بوده و هر اندازه میزان مشارکت آنان افزایش یابد روند رشد و توسعه آسان‌تر می‌گردد. (۸).

روند رو به رشد آبی‌پروری در جهان، این حرفه را به یک فرصت جذاب تجاری برای فعالیت کارآفرینان و سرمایه‌گذاران تبدیل ساخته است. با وجود مزایای بی‌شمار، سهم مصرف آبزیان در سبد غذایی خانواده‌های ایرانی در مقایسه با سایر گوشت‌های مصرفی اندک است. با توجه به امکان پرورش ماهی در دریاچه‌ها و رودخانه‌ها و چاه‌های کشاورزی (استفاده دومنظوره از آب چاه‌های کشاورزی برای پرورش ماهی) نشان از ظرفیت بالای کشور در ایجاد اشتغال در این بخش است. ولی، با توجه به وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان شیلات در آبی‌پروری بر آن شدیم که نقش دانشگاه در زمینه اشتغال و کارآفرینی با تاکید بر کیفیت برنامه درسی بررسی شود.

جدول ۱- بخش‌های مختلف پرسش‌نامه و تعداد گویه‌های هر بخش.

Table 1. Sections of the questionnaire and the number of items in each section.

ردیف	متغیرها	تعداد سوالات
۱	متغیرهای فردی، تحصیلی و حرفه‌ای دانشجویان	۱۷
۲	ارزیابی کیفیت برنامه درسی	۵۷
۳	ارزیابی اشتغال‌پذیری	۱۶

جدول ۲- جامعه آماری به تفکیک جنسیت، سال تحصیلی، مقطع و گرایش تحصیلی.

Table 2. Statistical population by gender, academic year, level, and field of study.

جنسیت		تعداد دانشجو	گرایش	مقطع تحصیلی
مذکر	مونث			
۵۴	۵۳	۱۰۷		کارشناسی
۲۶	۱۵	۴۱	تکثیر	
۹	۹	۱۸	بوم	کارشناسی ارشد
۶	۲	۸	صید	
۶	۱۰	۱۶	فرآوری	
۲۸	۲۵	۵۳	تکثیر	
۲۲	۱۹	۴۱	بوم	دکتری
۸	۶	۱۴	صید	
۹	۲۲	۳۱	فرآوری	
۱۶۸	۱۶۱	۳۲۹		جمع کل

در کل ۱۰۱ نفر به پرسش‌نامه جواب داده بودند که ۶۲ نفر زن (۶۱/۴ درصد) و ۳۹ نفر مرد (۳۸/۶ درصد) بودند.

جدول ۳- تعداد پاسخ‌دهندگان به تفکیک جنسیت.

Table 3. Number of respondents by gender.

جنس	مقطع	شرکت در کارآفرینی	گذراندن واحد کارآموزی	داشتن گواهی مهارت	بازدید کسب و کار شیلاتی
زن (۶۲ نفر)	لیسانس (۱۷ نفر)	۷ (۴۱/۲ درصد)	۱۳ (۷۶/۵ درصد)	۱۲ (۷۰/۶ درصد)	۱۵ (۸۸/۲ درصد)
	فوق لیسانس (۱۹ نفر)	۸ (۴۲/۱ درصد)	۱۷ (۸۹/۵ درصد)	۱۶ (۸۴/۲ درصد)	۱۷ (۸۹/۵ درصد)
	دکتری (۲۶ نفر)	۱۴ (۵۳/۸ درصد)	۲۴ (۹۲/۳ درصد)	۱۰ (۳۸/۵ درصد)	۲۱ (۸۰/۸ درصد)
مرد (۳۹ نفر)	لیسانس (۲۰ نفر)	۹ (۴۵ درصد)	۱۷ (۸۵ درصد)	۱۱ (۵۵ درصد)	۱۹ (۹۵ درصد)
	فوق لیسانس (۳ نفر)	۱ (۳۳/۳ درصد)	۲ (۶۶/۶ درصد)	۳ (۱۰۰ درصد)	۳ (۱۰۰ درصد)
	دکتری (۱۶ نفر)	۷ (۴۳/۸ درصد)	۱۶ (۱۰۰ درصد)	۱۶ (۱۰۰ درصد)	۱۶ (۱۰۰ درصد)

بحث و نتایج

بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده در سنجش اهداف آموزشی اکثریت دانشجویان بر این باورند که معرفی اهداف و سرفصل‌های دروس مختلف توسط استادان در ابتدای نیم‌سال تحصیلی، متناسب با نیازهای بازار کار بودن اهداف آموزشی، بیش‌ترین رضایت‌مندی را داشته‌اند. این نتیجه با یافته‌های

برنامه درسی محور اصلی تمام برنامه‌ها و مرکز همه فعالیت‌های آموزشی و تربیتی است. برنامه درسی باید هماهنگ با نیازهای جامعه هدف باشد و پاسخ‌گوی تغییرات و نیازهای متناسب با این تحولات باشد.

هم‌خوانی دارد که معتقدند کیفیت آموزشی بر حسب جنسیت و رشته تحصیلی متفاوت نیست و بین دانشجویان دختر و پسر و همچنین رشته‌های مختلف تفاوتی دیده نمی‌شود.

در بررسی ارتباط بین فراوانی سه نوع پاسخ‌گویی افراد مربوط به هر یک از آیت‌های فضا و امکانات آموزشی با جنسیت، نتایج نشان داد که در تمام موارد ارتباط معنی‌دار داشتند. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که بین امکانات آموزشی و مهارت‌های کارآفرینی رابطه وجود دارد.

در مقایسه مقادیر امتیازات مربوط به گویه‌ها از نظر جنس در برخی موارد اختلاف معنی‌داری بین دو گروه دانشجویان دختر و پسر از نظر پاسخ‌گویی مشاهده نگردید ($P > 0/05$). در موارد دیگر از جمله تقاضای زیادی در بازار کار برای افراد در زمینه شغلی و حرفه‌ای شیلات وجود دارد، هم‌چنین من می‌توانم به راحتی فرصت‌هایی مرتبط با رشته شیلات پیدا کنم، دانشجویان پسر به‌طور معنی‌دار امتیازات بالاتری دادند ($P < 0/05$).

در بررسی ارتباط بین فراوانی سه نوع پاسخ‌گویی افراد مربوط به هر یک از آیت‌های گویه‌ها با جنسیت، نتایج نشان داد که تنها در مورد آیت‌های بیش‌تر از موقعیت‌های موجود، برای مدرک تحصیلی شیلات تقاضا وجود دارد، مدرک تحصیلی من منجر به حرفه خاصی می‌شود، احساس می‌کنم تا زمانی که مهارت و تجربه من به‌طور منطقی مرتبط با یک شغل باشند، می‌توانم به آن شغل دست پیدا کنم، ارتباط معنی‌دار داشتند

از نظر سنجش زمان‌بندی در اجرای برنامه درسی دانشجویان، حضور به موقع استادان در کلاس و رایج دروس توسط اساتید با خواسته‌های منطقی دانشجویان به‌ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین رضایت‌مندی را داشته‌اند.

حسینی و عزیزی (۹) مشابه می‌باشد که به این نتیجه دست یافتند شاخص‌هایی چون تناسب فعالیت‌های یاددهی-یادگیری با هدف برنامه درسی، نیازهای بازار کار دانشجویان، انطباق سرفصل‌های دروس با اهداف‌های برنامه درسی توانسته نیازها و انتظارات دانشجویان را برآورده نماید و بایافته‌های حسینی و احمدی (۱۰) و امینی و همکاران (۱۱) یکسان نیست که به این مهم دست یافتند شاخص‌هایی از این گونه تا حدودی توانسته نیازهای دانشجویان و اساتید را برآورده سازد.

در مورد سنجش محتوای آموزشی دانشجویان بر این عقیده بودند که تسهیل دسترسی به موقع دانشجویان به منابع محتوایی دروس، تنوع دروس انتخابی رایج شده برحسب گرایش‌ها به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین رضایت‌مندی را کسب کرده‌اند. در این زمینه نتایج پژوهش با، مهدی‌زاده (۱۲)، ربیعی (۱۳)، مشابه بوده است. ربیعی، کیفیت برنامه درسی دوره آموزش مجازی دانشگاه فردوسی مشهد را بالاتر از حد متوسط ارزیابی نمود. مهدی‌زاده، کیفیت برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان، را بالاتر از حد متوسط ارزیابی نمود اما نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش، امینی (۱۴) و فتحی (۱۵) یکسان نیست. امینی، کیفیت برنامه درسی رشته برنامه‌ریزی درسی دوره کارشناسی‌ارشد را نامطلوب گزارش کرد. فتحی، کیفیت درونی برنامه درسی رشته اخلاق پزشکی را پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی نمود.

از دیدگاه دانشجویان در سنجش کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس) اکثریت گویه‌ها از همبستگی بالایی برخوردار بوده‌اند.

در بررسی اهداف آموزشی و ساماندهی محتوای آموزشی دانشجویان دختر و پسر بر یک عقیده بودند و اختلاف معنی‌داری در نظرات آن‌ها مشاهده نشده است ($P > 0/05$) که با نتایج پژوهش امینی (۱۱)

مردان در مقایسه با زنان در جوامع برای یادگیری در محیط و حضور در جامعه و کسب و کار زمینه‌ای را برای برخورداری بیش‌تر این گروه از ویژگی یاد شده در مقایسه با دختران فراهم سازد که با نتایج مطالعات محبوی (۱۶) و Harvey (۱۷) و Watts (۱۸) و Pita (۱۹) مطابقت دارد و نشان‌دهنده این واقعیت است که گسترش مهارت‌های کارآفرینی از ابعاد مهم در اشتغال‌پذیری دانشجویان است

در بررسی آلفای کرونباخ با استفاده از ۳۰ درصد افراد (۲۰ زن و ۱۰ مرد بر اساس سهمیه افراد مصاحبه‌شونده) برای آزمون برداشت پاسخ‌گویان از سؤالات یکسان، نتایج نشان داد که آلفای کرونباخ به‌جز در مورد برداشت پاسخ‌گویان از سؤالات یکسان بالای ۰/۷ به‌دست آمد که قابل‌قبول بود. در مورد عامل آلفای کرونباخ برای آزمون برداشت پاسخ‌گویان از سؤالات یکسان، با حذف سوال (مناسب بودن زمان‌بندی کلاس‌ها در طول هفته با در نظر گرفتن شرایط دانشجویان در کنار سایر عوامل زمان‌بندی اجرای برنامه)، مقدار آلفای کرونباخ به مرز قابل‌قبول رسید. بنابراین، این سوال از کل آنالیز حذف گردید (جدول ۴).

نتایج داده‌های جمع‌آوری‌شده در خصوص سنجش فضا و امکانات آموزش نشان داد که در ارزیابی دانشجویان توسط اساتید کیفیت مناسب کلاس‌ها و فضای آموزشی، دسترسی به تجهیزات و امکانات لازم برای پژوهش به‌ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین رضایت‌مندی را داشته‌اند.

در بررسی امتیازات مربوط به تعریف کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس) اختلاف معنی‌داری بین دو گروه دانشجویان دختر و پسر از نظر پاسخ‌گویی مشاهده نگردید ($P > 0/05$).

نتایج داده‌های جمع‌آوری‌شده در مورد جنسیت نشان‌دهنده این موضوع است که دانشجویان فارغ از جنسیت از نظر ویژگی‌های درونی و مبارزه‌طلبی تفاوتی با هم ندارند و در بقیه موارد مانند تقاضای زیادی برای دانش‌آموختگان رشته شیلات وجود دارد، تعداد زیادی موقعیت شغلی خالی در منطقه جغرافیایی که من به دنبال کار هستم وجود دارد، من می‌توانم به راحتی فرصت‌هایی مرتبط با رشته شیلات پیدا کنم، ارتباط معنی‌دار نبود. که می‌تواند گویای این مطلب باشد شاید ویژگی‌های روحی مردان و آنچه مربوط به خلقت آنان است و هم‌چنین امکان فرصت بیش‌تر

جدول ۴- آلفای کرونباخ برای آزمون برداشت پاسخ‌گویان از سؤالات یکسان.

Table 4. Cronbach's alpha for testing respondents' understanding of identical questions.

آلفای کرونباخ	ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته (۳۰ درصد سؤالات)
۰/۸۴	تعریف اهداف آموزشی
۰/۸۸	سازماندهی محتوای آموزشی
۰/۹۱	کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس)
(۰/۶۸) ۰/۵۸	زمان‌بندی اجرای برنامه درسی
۰/۸۷	فضا و امکانات آموزشی
۰/۷۴	ارزشیابی آموزشی
۰/۸۸	ارزشیابی اشتغال‌پذیری

در نتایج آزمون من‌وایتنی برای مقایسه اشتغال‌پذیری دانشجویان پسر (۶۰/۰۸) میزان اشتغال‌پذیری بیش‌تر بر حسب متغیرهای جمعیت شناختی و تحصیلی مشاهده می‌شود با توجه به میانگین رتبه‌ای برای

دانشجویان پسر (۶۰/۰۸) میزان اشتغال‌پذیری بیشتر نسبت به دانشجویان دختر داشته‌اند (سطح معنی‌داری ۰/۰۱۳).

جدول ۵- نتایج مقایسه اشتغال‌پذیری بر حسب متغیرهای جمعیت‌شناختی و تحصیلی.

Table 5. Results of employability comparison based on demographic and academic variables.

متغیرها	گروه پاسخگویان	فراوانی	میانگین رتبه‌ای	مقدار U	مقدار Z	معنی‌داری
جنسیت	زن	۶۲	۴۵/۲۹	۸۵۵/۰۰۰	-۲/۴۷۳	۰/۰۱۳
	مرد	۳۹	۶۰/۰۸			
محل سکونت	شهر	۸۶	۵۱/۹۰	۵۶۸/۰۰۰	-۰/۷۳۶	۰/۴۶۱
	روستا	۱۵	۴۵/۸۷			
محل تولد	شهر	۸۸	۵۲/۸۸	۴۰۷/۰۰۰	-۱/۶۷۶	۰/۹۴
	روستا	۱۳	۳۸/۳۱			
داشتن پیشینه خانوادگی در زمینه شیلات	بله	۱۸	۵۷/۸۱	۶۲۴/۵۰۰	-۱/۰۸۹	۰/۲۷۶
	خیر	۸۳	۴۹/۵۲			
گذراندن مقطع تحصیلی قبلی در این دانشگاه	بله	۵۰	۵۰/۵۷	۱/۲۵۴	-۱/۴۶	۰/۸۸۴
	خیر	۵۱	۵۱/۴۲			
گذراندن دوره کارآموزی	بله	۵۳	۳۴/۸۹	۴۱۸/۰۰۰	-۰/۰۸۵	۰/۹۳۲
	خیر	۱۶	۵۳/۳۸			
سابقه شرکت در رویدادهای کارآفرینی	بله	۴۲	۴۳/۰۱	۹۰۳/۵۰۰	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱
	خیر	۵۹	۵۶/۶۹			
سابقه عضویت فعال در تشکل‌های علمی - دانشجویی	بله	۵۳	۳۴/۸۹	۴۱۸/۰۰۰	-۰/۰۸۵	۰/۹۳۲
	خیر	۱۶	۳۵/۳۸			

* معنی‌داری سطح ۰/۰۵، ** معنی‌داری سطح ۰/۰۱

توجه به سطح معنی‌داری، این سه متغیر بر میزان اشتغال‌پذیری تأثیر ندارند (جدول ۶).

نتایج آزمون کروسکال والیس مقایسه اشتغال‌پذیری بر حسب متغیرهای شغل پدر، مقطع تحصیلی قبلی و برنامه پیش‌رو را نشان می‌دهد و مشاهده می‌شود با

جدول ۶- مقایسه اشتغال پذیری در بین پاسخ گویان برحسب شغل پدر، مقطع تحصیلی، برنامه پیش رو.

Table 6. Comparison of employability among respondents based on father's occupation, academic level, and future plans.

متغیرها	گروه پاسخگویان	فراوانی	میانگین رتبه‌ای	مقدار کای-اسکوئر	معنی داری
شغل پدر	دولتی	۳۵	۵۵/۷۴	۱/۶۷۵	۰/۴۳۳
	خوداشتغالی (کسب و کار شخصی)	۱۷	۴۵/۳۲		
	آزاد	۴۹	۴۹/۵۸		
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۳۷	۴۸/۵۰	۴/۹۰۷	۰/۰۸۶
	کارشناسی ارشد	۲۲	۴۱/۷۵		
	دکتری	۴۲	۵۸/۰۵		
برنامه پیش رو	ادامه تحصیل	۴۶	۵۱/۲۹	۶/۲۰۵	۰/۱۰۲
	جستجو برای شغل	۳۰	۴۹/۳۰		
	شروع کسب و کار خودم	۱۲	۶۷/۴۶		
	برنامه‌ای ندارم	۱۳	۳۸/۶۹		

* معنی داری سطح ۰/۰۵، ** معنی داری سطح ۰/۰۱

دکتری به طور معنی دار امتیاز بالاتری نسبت به کارشناسی ارشد دادند ($P < 0/05$). کمترین امتیاز مربوط به مقطع کارشناسی ارشد (جدول ۷).

امتیازات کلی مربوط به ارزیابی کیفیت برنامه درسی اختلاف معنی داری بین سه گروه مقاطع تحصیلی از نظر پاسخگویی مشاهده نگرددید ($P > 0/05$) ولی در ارزیابی اشتغال پذیری، مقطع

جدول ۷- مقایسه مقادیر امتیازات مربوط به ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته از نظر مقطع.

Table 7. Comparison of scores related to the evaluation of curriculum quality by academic level.

میانگین رتبه	دکتری	میانگین رتبه	کارشناسی ارشد	میانگین رتبه	کارشناسی	ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته
۴۱/۱	$۲/۶۵ \pm ۰/۰۹^b$	۵۵/۵	$۲/۹۱ \pm ۰/۱^a$	۵۹/۶	$۳/۰۲ \pm ۰/۱^a$	تعریف اهداف آموزشی
۴۶/۱	$۲/۷۴ \pm ۰/۱۲$	۵۸/۶	$۳/۰۱ \pm ۰/۱۱$	۵۲	$۲/۸۸ \pm ۰/۱۳$	سازماندهی محتوای آموزشی
۵۱	$۲/۹۷ \pm ۰/۱۱$	۵۱/۴	$۲/۹۴ \pm ۰/۱۴$	۵۰/۸	$۲/۹۷ \pm ۰/۱$	کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس)
۵۴/۲	$۳/۲۳ \pm ۰/۰۹$	۵۲/۸	$۳/۱۵ \pm ۰/۱۱$	۴۶/۳	$۳/۰۳ \pm ۰/۱$	زمان بندی اجرای برنامه درسی
۵۴/۴	$۳ \pm ۰/۱۲$	۴۴/۷	$۲/۷۶ \pm ۰/۱۲$	۵۰/۹	$۲/۸۸ \pm ۰/۱$	فضا و امکانات آموزشی
۵۴/۹	$۳/۲۹ \pm ۰/۰۹$	۵۱/۶	$۳/۱۵ \pm ۰/۱۴$	۴۶/۲	$۳/۱ \pm ۰/۰۸$	ارزشیابی آموزشی

رابطه همبستگی بین متغیرهای مستقل و اشتغال‌پذیری نشان می‌دهد بین متغیرهای سابقه اشتغال، تعداد بازدید از پروژه و داشتن گواهی مهارت رابطه مستقیم و معنی‌داری با متغیر اشتغال‌پذیری دارند و متغیر ترم تحصیلی رابطه معکوس معنی‌دار با متغیر

اشتغال‌پذیری دارد. به این معنا که با افزایش ترم تحصیلی میزان اشتغال‌پذیری کاهش می‌یابد. در صورتی‌که با افزایش سابقه اشتغال، تعداد بازدید و داشتن گواهی مهارت میزان اشتغال‌پذیری افزایش می‌یابد (جدول ۸).

جدول ۸- رابطه همبستگی بین برخی متغیرهای مستقل و اشتغال‌پذیری.

Table 8. Correlation between some independent variables and employability.

متغیرها	مقدار ضریب	معنی‌داری
سن	۰/۰۰۵	۰/۹۶۱
ترم تحصیلی	-۰/۳۴۹**	۰/۰۰۰
سابقه اشتغال	۰/۲۰۲*	۰/۰۴۳
تعداد بازدید از پروژه	۰/۱۹۸*	۰/۰۴۷
داشتن گواهی مهارت	۰/۳۱۱**	۰/۰۰۲

* معنی‌داری سطح ۰/۰۵، ** معنی‌داری سطح ۰/۰۱

همبستگی (جدول ۹) و رگرسیون (جدول ۱۰) استفاده شد. مشاهده می‌شود که بین متغیرهای گفته شده رابطه مستقیم و معنی‌دار در سطح اطمینان ۱ درصد وجود داشت. بنابراین برای شناخت میزان تأثیر هر کدام از این متغیرها از تحلیل رگرسیون استفاده شد.

برای بررسی رابطه متغیر وابسته اشتغال‌پذیری با متغیرهای مستقل اهداف آموزشی، سازماندهی محتوای آموزشی، کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس)، زمان‌بندی اجرای برنامه درسی، فضا و امکانات آموزشی، ارزشیابی آموزشی از تحلیل

جدول ۹- تحلیل همبستگی برای بررسی رابطه متغیر وابسته اشتغال‌پذیری با متغیرهای مستقل.

Table 9. Correlation analysis to examine the relationship between the dependent variable (employability) and independent variables.

اهداف آموزشی	سازماندهی محتوای آموزشی	کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس)	زمانبندی اجرای برنامه درسی	فضا و امکانات آموزشی	ارزشیابی آموزشی	ارزشیابی اشتغال‌پذیری
۱	۸/۴۳**	۰/۷۴**	۰/۴۹۲**	۰/۵۹**	۰/۴۸**	۰/۱۵
سازماندهی محتوای آموزشی	۱	۰/۸۶	۰/۸۶**	۰/۶۱**	۰/۷۰**	۰/۵۹**
کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس)	۰/۸۶**	۱	۰/۶۸**	۰/۷۳**	۰/۷۱**	۰/۲۰*
زمانبندی اجرای برنامه درسی	۰/۶۱**	۰/۶۸**	۱	۰/۶۲**	۰/۶۴**	۰/۳۰**
فضا و امکانات آموزشی	۰/۷۰**	۰/۷۳**	۰/۶۲**	۱	۰/۶۰**	۰/۳۹**
ارزشیابی آموزشی	۰/۵۹**	۰/۷۱**	۰/۶۴**	۰/۶۰**	۱	۰/۳۴**
ارزشیابی اشتغال‌پذیری	۰/۱۵	۰/۲۰*	۰/۳۰**	۰/۳۰**	۰/۳۴**	۱

* معنی‌داری سطح ۰/۰۵، ** معنی‌داری سطح ۰/۰۱

معنی‌دار نیست اما به ترتیب متغیرها ارزشیابی آموزشی، سازماندهی محتوای آموزشی، زمان‌بندی اجرای برنامه درسی، کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس) و اهداف آموزشی بیش‌ترین تأثیر بر متغیر وابسته اشتغال‌پذیری داشته‌اند. مقدار آمار دوربین واتسون نیز ۲/۱۰۸ محاسبه شد که نشان می‌دهد بین خطاهای مدل همبستگی وجود ندارد. با توجه به دو ستون مقدار ویژه و شاخص وضعیت مشاهده می‌شود که میزان هم‌خطی بین متغیرهای مستقل پایین است (جدول ۱۰).

مقدار ضریب تعیین برابر با ۰/۲۷۲ می‌باشد که نشان می‌دهد ۲۷/۲ درصد میزان اشتغال‌پذیری توسط این شش متغیر تبیین می‌گردند. با توجه به مقدار F (۵/۸۴۳) و سطح معنی‌داری آن، معنی‌دار بودن رگرسیون و رابطه خطی بین متغیرها در سطح ۱ درصد اطمینان تأیید گردید. با توجه به ستون B و سطح معنی‌داری مشاهده می‌شود که یک متغیر فضا و امکانات آموزشی از بین این شش متغیر مستقل، تأثیر مثبت و معنی‌داری بر میزان اشتغال‌پذیری دارند. متغیر فضا و امکانات آموزشی دارای بیش‌ترین تأثیر بر متغیر وابسته اشتغال‌پذیر است. هر چند تأثیر سایر متغیرها

جدول ۱۰- تحلیل رگرسیونی.

Table 10. Regression analysis.

متغیرها	B	خطای معیار	مقدار β	مقدار t	معنی‌داری	مقدار حساسیت	عامل تورم واریانس
مقدار ثابت	۰/۵۰۵	۰/۴۲۳		۱/۱۹۵	۰/۲۳۵		
اهداف آموزشی	۰/۱۲	۰/۲۰۵	۰/۰۱۰	۰/۰۵۷	۰/۹۵۴	۰/۲۷۱	۳/۶۸۴
سازماندهی محتوای آموزشی	-۰/۲۳۸	۰/۲۱۸	-۰/۲۳۷	-۱/۰۸۹	۰/۲۷۹	۰/۱۶۴	۶/۱۰۲
کیفیت اجرای برنامه درسی (روش تدریس)	-۰/۹۷	۰/۲۲۴	-۰/۰۸۸	-۰/۴۳۴	۰/۶۶۶	۰/۱۸۸	۵/۳۰۶
زمان‌بندی اجرای برنامه درسی	-۰/۱۳۳	۰/۱۷۷	۰/۱۰۳	۰/۷۵۳	۰/۴۵۳	۰/۴۱۷	۲/۳۹۷
فضا و امکانات آموزشی	۰/۴۹۲	۰/۱۵۱	۰/۴۶۲	۳/۲۵۷	۰/۰۰۲	۰/۳۸۵	۲/۵۹۹
ارزشیابی آموزشی	۰/۳۰۲	۰/۱۸۵	۰/۲۳۶	۱/۶۳۱	۰/۱۰۶	۰/۳۷۱	۲/۶۹۳
خلاصه مدل:	sig=۰۰۰	F-value=۵/۸۴۳	R ² =۰/۲۷۲	R=۰/۵۲۱	DW=۲/۱۰۸		

* معنی‌داری سطح ۰/۰۵، ** معنی‌داری سطح ۰/۰۱

دانشجویان، به‌ویژه دانشجویان دختر در مراکز و مزارع آبی‌پروری زمینه را برای ریسک‌پذیری دانشجویان در ایجاد کسب و کار شیلاتی کاهش می‌دهد.

نتیجه‌گیری کلی

نتایج این پژوهش نشان داد عدم وجود امکانات مناسب (آموزشی و عملی)، کمبود آموزش‌های عملی هم‌چنین مهیا نبودن شرایط برای حضور فیزیکی

منابع

1. Diyanati, M., & Erfani, M. (2009). Competence, concepts and applications. *Resourcefulness*. 20, 14-19.
2. Entezari, Y. (2016). Higher education and employability of graduates. *Scientific and research quarterly of Iranian higher education*. 8 (3), 1-25.
3. Cho, B. (1998). Study of the effective entrepreneurship education method and its process. *Business Education Research*. 2 (1), 27-47.
4. Arabiun, A., Abdollahzadeh, Gh. H., & Sharifzadeh, M. Sh. (2013). Investigating and analyzing the trend of self-employment among students (the case of Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources), *Iran's Agricultural Economics and Development Research*. 44 (4), 581-591.
5. Lashgarara, F., Roshani, N., & Omid Najafabadi, M. (2011). Influencing factors on entrepreneurial skills of rural women (Ilam city in Iran). *African Journal of Business Management*. 5 (14), 5536-5540.
6. Saunders, Sh. T. (2007). Perceptions of quality in cross – border higher education at sojourner–Douglass Bahamas Campus. Morgan state university. ProQuest Information and learning Company. 221.
7. Hytti, U., & OGrman, C. (2004). What is "enterprise education"? An analysis of the objectives and methods of enterprise education programs in four European countries. *Journal of Education and Training*. 46 (1), 11-23.
8. Robinson, Sh. (2001). An examination of entrepreneurial motives and their influence on the way rural women small business owners manage their employees. *Journal of developmental entrepreneurship*. 6 (2), 151-167.
9. Hosseini, M., & Azizi, B. (2007). Investigating Factors Affecting Development of Entrepreneurial Skills among Senior Students of Karaj Agricultural College. 38 (2), 241-251.
10. Hsseini, J., & Ahmadi, H. (2011). Effective factors on the entrepreneurial attitude of Iranian university students.
11. Amini, M., Rahimi, H., & Dabshi, H. P. (2012). The evaluation of quality of curriculum elements in education field, 5 (2), 1-12.
12. Mehdizadeh, Gh. (2009). Evaluation of curriculum quality in teacher education. *Educational Psychology*. 1 (1), 33-50.
13. Rabie, M. (2010). Internal qualitative evaluation in virtual education courses of Mashhad University. *Development horizons of medical education*. 4 (1), 53-70.
14. Amini, M. (2012). Quality assessment of engineering curricula based on the views of students, 14 (55), 61-78.
15. Fathi, K., Khosravi, A., & Hajatmand, F. (2014). Evaluation of the internal quality of medical ethics doctorate educational programs from the point of view of professors and students. 8 (27), 125-132.
16. Mahboobi, M. R., Sharifzadeh, A., & Purvaei, A. (2013). Sciences Agricultural of Students among Spirit Entrepreneurship, Resources Natural and Sciences Agricultural of University Gorgan, Iran. 25, 38-52.
17. Harvey, L., Locke, W., & Morey, A. (2002). Enhancing employability, recognizing diversity Making links between higher education and the world of work: Universities UK.
18. Watts, A. G. (2006). Career development learning and employability. The Higher Education Academy.
19. Pita, C., Eleftheriou, M., Ferná'ndez-Borra's, J., Gonçalves, S., Mente, E., Santos, M. B., Seixas, S., Graham, J., & Pierce, G. J. (2015). Generic skills needs for graduate employment in the aquaculture, Fisheries and related sectors in Europe. *Aquacult Int*. 23, 767-786.